

Toespraak bij de herdenking in de Eerste en Tweede Kamer van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Claus, 9 oktober 2002

Nederland is diep geraakt door het overlijden van Prins Claus.

De inwoners van Nederland en de Nederlandse regering leven intens mee met Koningin Beatrix. Dit zijn zonder twijfel de moeilijkste dagen in haar leven.

We weten hoezeer de Koningin en de Prins een liefdevolle twee-eenheid waren. In 1999, tijdens de uitreiking van de Prins Claus-prijzen, zei de Prins het nog publiekelijk: "Ik heb zoveel aan mijn vrouw te danken. Ik ben zo blij dat je er bent."

De man die dat uit het diepst van zijn hart zei, is er nu zelf niet meer.

We leven ook mee met de zonen van Prins Claus - Willem Alexander, Johan Friso en Constantijn – , met zijn schoondochters Máxima en Laurentien en zijn kleindochter Eloïse, die nu haar opa moet missen.

Voor de prinsen betekent het verlies van hun vader het verlies van een liefdevolle steun in de rug en een arm om hun schouder.

We wensen de Koninklijke familie veel kracht in de komende, moeilijke periode. Die wens geldt ook de zusters en de overige familieleden van de Prins.

We zullen Prins Claus allemaal missen. Hij was een samenbindende kracht in onze samenleving en wist zeer verschillende mensen aan te spreken.

Ik geloof dat ik de waarheid geen geweld aandoe als ik zeg: iedereen hield van Prins Claus. Vooral omdat hij – in de lichte *en* in de donkere perioden van zijn leven - steeds zichzelf bleef en anderen zag stáán.

Zijn startpositie in de Nederlandse samenleving – in 1965 - was niet gunstig. Er was bij sommigen wantrouwen tegen hem, vanwege zijn Duitse afkomst.

Maar de Prins wist met zijn vriendelijke, verstandige optreden het respect, de waardering en de liefde van het Nederlandse volk te winnen. Nederlanders geven zich niet zo gemakkelijk. Maar als ze het doen, dan is hun liefde ook hecht.

De woorden van Koningin Juliana over de keuze van haar dochter – “Het is goed” – waren dan ook juist getroffen. Het was méér dan goed.

De betekenis van Prins Claus voor Nederland is groot geweest. Hij was de stille kracht achter en naast zijn echtgenote, óók in de periode dat zijn gezondheid hem in de steek liet.

Daarnaast had de prins ook een eigen carrière waarin hij zijn talenten ontplooië. Die carrière speelde zich af binnen de grenzen van wat een echtgenoot van de Koningin is toegestaan. Maar binnen zulke grenzen een rol van betekenis spelen, is misschien nog wel een grotere prestatie dan wanneer je alle vrijheid hebt.

De Prins zette zich met hart en ziel in voor de ontwikkelingslanden, met name in Afrika. Zijn grote betrokkenheid daarbij stamde uit zijn jeugd, die hij voor een deel in Tanzania doorbracht. Als bijzonder adviseur van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking wist de Prins op het ministerie en daarbuiten groot gezag te verwerven. Zijn inbreng was altijd bedachtzaam, kritisch en constructief.

Op zijn zeventigste verjaardag kreeg de Prins als verjaardagscadeau een fonds dat zijn naam draagt. Doel van het fonds is de culturele *rijkdom* van de ontwikkelingslanden te laten zien. Als erevoorzitter was de Prins zeer betrokken bij het reilen en zeilen van 'zijn' Prins Claus-fonds.

Nog in december vorig jaar reikte hij zelf de jaarlijkse Prins Claus-prijzen uit. Lichamelijk ging hem dat moeilijk af, en dat hinderde de Prins zeer. Bij die gelegenheid beloofde hij dan ook de volgende keer terug te zullen komen met een verhaal 'niet om te huilen, maar om te lachen'. Die belofte – en dat is voor het eerst – heeft hij niet kunnen houden.

De Prins was een permanente steun voor de Koningin en een gewaardeerd adviseur op tal van gebieden. Maar daarmee is zijn betekenis voor ons land niet voldoende geschetst. Prins Claus was méér. Hij was voor velen van ons een bron van inspiratie en van herkenning.

Jongeren herkenden in hem zijn ontspannen omgang met traditionele vormen. Zij waardeerden de oorspronkelijke manier waarop hij zijn weg vond in een wereld die noodzakelijkerwijs gebonden is aan regels.

Nederlanders van buitenlandse afkomst herkenden in hem de inspanning om een plek te verwerven in de Nederlandse samenleving. Zij weten – net als Prins Claus heeft ervaren – dat onze samenleving de moeite waard is. Maar dat je vaak door een laagje stugheid moet breken om acceptatie en genegenheid te vinden.

Mensen met een slechte gezondheid herkenden in hem het verzet tegen de slopende kracht van de ziekte. Zij zagen bij hem de moed die dat vraagt en de offers die het vergt.

En wij allemaal herkenden in hem het onschatbare belang van mildheid, relativering en humor. Eigenschappen waarover hij zo rijkelijk beschikte en die het verkeer tussen mensen in een soms harde wereld zoveel gemakkelijker maken.

- Daarom herinneren we ons Prins Claus als de man die afstand deed van de stropdas met de woorden: 'Werp af het touw dat u bindt'.
- Als de man die tijdens de viering van Koninginnedag in Houten spontaan een landgenote op zijn bagagedrager nam.
- De man met zijn wang tegen de vacht van een kleine orang-oetan, tijdens een bezoek aan Indonesië.
- En we herinneren hem ons óók als de jonge vader op het gazon van kasteel Drakensteyn, spelend met zijn kinderen.
- En als de man die zich in een openbare speech niet geneerde voor een emotionele liefdesverklaring aan zijn vrouw.

Hoe Prins Claus *zelf* tegen zijn leven aankeek, zal buiten de kleine kring van zijn geliefden wel nooit precies duidelijk worden. Maar Prins Claus' leven was in *onze* ogen een rijk en vruchtbaar leven. Het was vol van liefde, vol van mildheid en vol van wijsheid. En daarmee vol betekenis.

Koningin Beatrix en haar kinderen zijn deze dagen in onze gedachten. En bij velen van ons ook in onze gebeden.

Prins Claus was een groot man. Een Prins van en voor alle Nederlanders. We herdenken hem in grote genegenheid en zijn dankbaar voor alles wat hij de afgelopen 36 jaar voor ons land heeft betekend.